

altero eorum donatoriorum sine filiis, alter super et vel eius filii, & descendentes succederent, decedentibus ambobus ipsis donatariis sine filiis, succederent eorum sorores, confirmataque fuit dicta donatio, & pacta in ea scripta iuramentum ipsarum partium.

Anno 1579 die 10. February predictus Comes Octavianus donatarius vendidit predictam ex donatis magnifico D. Io. Baptist & Cantelmay Eugenio, quam quidem alienationem, & venditionem ratificauit, & approbavit dictus Comes Hieronymus, donator eodem anno die 16. Martij, pacto adiecto, quod pretium dictorum bonorum vendorum, omnium soli & erogari debet in extinctionem & liberacionem promissionum, obligationum, & fideiussionum factarum dictum Comitem Octavianum erga illos de Eugenio, Nucera, & Fulgineo.

Anno 1586 die 11. Octobris per illistris D. Comes Cesar filius dicti Comitis Octaviani, coram testibus notario rogato protestatus est, quod cum ad eius peruenisset notitiam dictum Comitem Octavianum patrem suum vendidisse dicta bona suprarelat a dicto Cantelmaio adiecto pacto, quod ipse Comes Cesar consentiret in forma valida, &c. & quod ob id velet. ipse Comes Octavianus dictum Comitem Caesarum consentire debere, ipse inquam Comes Cesar protestatus est & declarauit, adhibito iuramento, quod si aliquid super promissis ipse in futurum faciet, ita omnia faciet, non ex eius libera, & spontanea voluntate, sed coacte, & per vim, & metum dicti Comitis Octaviani patris sui, cum ipse ut filius in eius potestate constitutus, & adolescentis annorum 15. non valeat voluntati patris resistere, & ei contrauenire.

Eodem mense Octobris die scilicet 26. predictus Comes Cesar, non viso dicta venditionis instrumento, & afferente dicto Comite Octavianiano, se velle quod ipse Comes Cesar ratificearet & approbaret dictam venditionem, eam ratificauit & approbavit cum iuramento, renuntiando iuribus suis sibi competentibus etiam causa doris materna.

Anno 1590. decepsit intestatus dictus Comes Octavianus cuius hereditatem repudiauit ab eaque se abstinuit dictus Comes Cesar eius filius, etatis unius annorum 18. cui voluntivagere contra bona paterna, curatorem decerni fecit ipsi paterna hereditati racti. In instituto iudicio, citatis Cantelmaios obtinuit dictus Comes Cesar sententiam, qua pro suis creditis bonis paternis adjudicata ei fuerunt bona aliqua paterna. Post modum ipse Comes caput agere aduersus Cantelmaios pro recuperatione bonorum eorum patri venditorum a dicto Comite Octavianiano patre ipsius Comitis Caesaris. Qui quidem Cantelmaij rei conuenti, ut se defendant & tueantur, multa obijciunt quibus contendunt, dictum Comitem Caesarum actorem recuperare minime posse dicta bona obijciunt, sane, donationem factam a Comite Hieronymo dicit Comitis Caesaris actoris patruo dictis eius fratribus, & eorum descendentibus, fuisse resolutam in praedictum dictum Comitis Caesaris ob id quod ipsi donatarij non impleuerunt a se promissa in illo donationis instrumento, & quia donatio ipsa fuit per penitentiam reuocata ab ipso donatore.

Dubitari nunc contingit, an prefato per illistris domino Comiti Caesaris actori acquisitum fuisse ius.

ex dicta donatione facta, a dicto per illistris & Reuerendissimo Domino Hieronymo eius patruo, & antiquo modo resoluta fuerit dicta denatio, vel propter inobliguantiam donatariorum, vel donatoris penitentiam. Et admisso resolutum non fuisse, an vel bonorum donatorum facta Magnifico Domino Io. Baptist & Cantelmaio iure fuerit valida in predictum dicti Dom. Comitis Caesaris, qui eam ratificasse dicitur? & denum an Domini Cantelmaij rei conuentiuti dici possint presumptionis & cursu temporis?

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C L I I I .

GVM adeò docte, & acutè de hac facta specie responsum sit ab eruditissimo & præstantissimo I. C. D. Lydio Bouarello, quæ honoris causa nomino, vt supernacanea videri possit mea omnis opera, & studiū, facile ab hoc scribendi & respondendi munere abstinuisse nisi magnopere rogatus fuisset ab his, quib. patere omnino debuit, vt meum qualecumque interponerem iudicium, tum maximè in explicandis atque disputationis acutissimis dubitationibus excitatis ab Excellentissimo Senatu Serenis. D. D. Duci. Virbini. Et si magna ratione scio, doctissimos illos viros, qui in amplissimo ordine sedent, pro more potius dubitationes excitatæ aduersus Illustrissimum D. Comitem Caesarum actorem, quam quod ignorent cum optimo iure contendere. Quo itaque tota hac controvèrsia explicetur, & dubitationes propositæ clarius dissolvantur, è re mihi vñsum fuit constituere has octo egregias conclusiones, quibus explicatis verisque demonstratis facile intelligent eruditissimi Senatores, pro ipso D. Comite Calearē else pronuntiandum.

Prima conclusio est, quā sic proponimus per donationem à perillstri & Reuerendissimo D. Comite Hieronymo dicti Comitis Caesaris patruo facta eius fratribus hoc est Dominis Comibus Caesaris ac Octavianis pro se & eorum filiis & descendentibus acquisitum fuisse ius dicto Comiti Caesaris nunc actori, filio dicti Comitis Octaviani. Quem quidem Comitem Caesarum actorem, non à patre suo, sed à donatore ipso bona hæc donata recognoscere. Conclusio vel ex eo clarè probatur, quod ipse donator dictis eius fratribus pro se & eorum filiis, & descendentibus donauit. Quibus sanè verbis donator fecit duas donationes, & alteram fratribus, alteram filiis, & descendentibus ipsorum fratribus. Ita in specie Castreni in l. si pecuniam. q. 4. numero undecimo, ff. de condic. causa data, quæ in terminis donationis facta vni & post eius mortem alteri, secuti sunt Rodericus Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de in officio, testam. in declaratione legis Regni, quæstione octava, numero sexto, vers. præterea vi tra predicta, Lodouicus Molina in libro primo, de Hispano. primogen. capit. primo, numero decimo secundo, & Didacus Burgenis Hispanus in tracta. quæstionum ciuilium, quæstio. decima, numero 40. 41. & 42. & idem sensit (Castrensis immemor) Socinus iunior in consil. 118. numero octavo, libro secundo, sicut Parisius in consilio vigesimotertio, numero 130. libro primo, qui respondit de concessione Marchionatu laeta ab Ottone Imperatore Aledramo Saxono, quam cōcessionem ego ipse in consil. 1. nu. 6. et multis seq. lib. 1, demonstravi, fuisse donationem scribut sanè ex Castrensi predicti, Rodericus Molina, et Didacus, has esse duas donationes et quidē separatas, et ynam ab

ab altera non defendere sed singulas esse principales. Et traditionem hanc eo comprobant simili, quod concessio feudi facta vasallo pro se filijsque & descendentibus suis: esse plures concessiones, quarum singulæ incipiunt à singulis personis succendentibus, vt tot censentur concessiones & quorū sunt ipsa personæ ordine successio succidentes, quæ nihil à suo antecessore recognoscunt, sed ab ipso solo concedente & donante. Ita sanè Baldus in cap. primo, columna secunda, vers. 1. dicit dominus, titu. si vasallus feudo priuetur, & in capitu. primo, de vasallo, qui contra Constitutiones Lotharii, Alexandri in consilio 103. numero decimo secundo, libro primo, Riminaldus senior in consil. 302. numero septimo, libro secundo. Socinus in consil. 38. numero tertio, libro quarto. Ruinus in consil. 149. numero 14. libro primo, & in consil. 117. num. 9. li. 3. Decius in consilio 389. numero secundo, & in consil. 606. numero decimo quinto. Gratus in consilio secundo, numero 61. libro secundo. Curtius iun. in tract. feudorum in quinta parte, numero tertio, vers. limitante nunc, Gozad. in consil. 84. numero 19. Perna in consilio duodecimo, numero decimo, & numero 36. Alciatus in respon. 188. in fine, & in respon. 182. secundum impressionem antiquam Lugdunensem, Camerarius in cap. Imperiale. s. præterea, vers. sed aduentum de prohibi. feudi aliena. per Frider. pag. 771. secundum impressionem parvam Basileæ, Rolandus in consilio decimo quinto, num. tertio, lib. 4. Thomas Martinus in tract. feudorum lib. primo, titu. de fudo ex pabo & prouidentia antiquo, numero 90. & num. 91. Iulius Clarus in s. feudum, quæstio. 66. vers. sed in omnem, Decianus in consil. vigesimotertio, numero 33. libro septimo. Et ego ipse in consil. 99. numero 113. libro primo, & in consil. 304. numero 12. lib. quartu. 4 Idem de concessione & emphyteus facta emphyteute pro se eiusque filiis & descendentibus respodi post alios in consil. 92. numero 54. libro primo. Cum itaque plures sint donationes, & concessiones, sicuti plures sunt personæ quarum singulæ, vt iam dixi, non recognoscunt donata & concessa à suis antecessoribus, sed à solo donante, & concedente tequitur dicendum, vñā donationem & concessionem non esse accessoriā aliter, nec ab ea dependere, & ob id factum ab antecessoribus sive sit ex contractu, sive ex delicto, vel ex negligencia & omissione non nocet successori sicuti demonstrabimus infra suis locis. Immo si donator iustis de causis reuocasset primam donationem factam patri, non tamē dicetur reuocasse secundam, quam ad commodum & utilitatem filiorum & descendantium fecit, sicuti post Castrensem in consilio trecentesimo octauagesimo quinto, si queratur columna prima, libro primo, respondit Crauella in consilio 19. num. octauo in fine, & dieamus infra in octaua conclusione. Est enim (vt & hoc nō prætermittam) donatione facta filiis, & descendantibus. contemplatione conseruandæ agnationis & familiæ, sicuti colligunt ex multis ipsius donationis verbis. Et in dubio sic præsumitur, sicuti de concessione facta vasalli & pro se & eius filiis, & descendantibus scribunt Præpos. in cap. Imperiale in principio numero 7. propè medium, vers. Vnde distinguendum puto de prohib. feudi aliena. per Fride. Aret. in l. apud Iulium, s. si quis alius in fine, ff. de lega. primo. & Aegidius Bossius in tractat. causalum criminalium in tit. de Principe n. 311. vers. quandoque ex forma Secunda est conclusio, prædictum Comitem Caesarum actorem perfectè sibi acquisuisse ius succendi in his bonis donatis mediante stipulatione patti & notarij, ac adhibita ratificatione propria donationis. De patris stipulatione constat ex claris verbis instrumenti ipsius donationis. Quod autem pater stipulari & sic acquirere potuerit filio, certum est, & probant. l. 8 Tomus Duodecimus.

12 natis quibus acquiritur dominium rei donata, ut scribunt Bartolus in l. quod dicitur secunda, numero quarto, ff. de verborum oblig. & ibidem Iason, nu. 43. & alij, quos retuli supra in prima conclusione ex a me scriptis in consilio 92. numero 57. libro primo, & in specie Thesauri in dictio 70. numero secundo, post Decianum in consil. 1. nume. 24. libro 3. qui multos refert, & illis accedunt Cassaneus in consil. 53. num. 1. & Boer. q. 172. nu. 3. & 4.

Tertia est conclusio, admissa citra veri praejudicium, quod haec donatio approbari & acceptari debuerit a Comite Cæsare quem ex traditione Roderici Suarez supra allegata, non teneri diximus. Constatu hæc conclusionem, Comitem Cæsarem donatarium nunc auctorem approbasse & ratificasse seu acceptasse prædicta donationem sibi factam. Conclusio hæc ita multis probatur.

13 Primò, quod donatarius tñ dicitur donationē ipsam acceptasse & ratam habuisse statim quo sciuīt eam sibi fuisse factam, ex quo agitur de eius lucro, & commode. Atqui dictus Comes Cæsar dicitur sciuīsse donationem hanc etiam sibi factam fuisse, a dicto Comite Hieronymo eius patruo. Ergo ipse Comes Cæsar dicitur eam acceptasse & ratificasse. Illa maior argumenti propositio probatur auctoritate quamplutium. Ita sanè ex aliorum sententia responderunt decem iij Doctores, quibus & ego accessi.

1 Romanus in consil. 295. & in consil. 353.

2 Guido Papæ in consil. 23. nu. 12. in ff. & nu. 13.

3 Decius in consil. 58. nu. 2.

4 Socinus iun. in consil. 67. nu. 11. lib. 3.

5 Parisius in consil. 89. nu. 36. lib. 3.

6 Crau. in consil. 11. nu. 4. & in consil. 261. nu. 5.

7 Cephalus in consil. 33. nu. 19. lib. 1.

8 Rolandus in consil. 19. nu. 34. & 35. lib. 1. & in consil. 4. libro 2.

9 Surdus in decil. 111. nu. 13. & in decil. 206. nu. 11. & in consil. 231. nu. 15. & 16. & in consil. 355. nume. 18. libro 3.

10 Thesaurus in decil. 70. num. 12. qui testatur ita iudicasse Senatum Taurinens.

11 Ego ipse in consil. 92. num. 66. lib. 1. & in consil. 371. nu. 19. lib. 4. vbi alij comprouauit. Illa vero minor argumenti propositio, quod scilicet dictus Comes Cæsar sciuīt donationem sibi factam a dicto Comite Hieronymo eius patruo, vel ex ea vera demonstratur, quod dictus Comes Cæsar à die sua nativitatis quæ fuit anno & mense vsque ad annum 1586. vixerit in domo vnā cum eius patre, presumitur sciuīsse ipsi patri ac sibi cum eo factam donationē à dicto 14 Comite Hieronymo eius patruo. Cum filius tñ cū patre habitans præsumatur scire facta patris, sicuti in specie responderunt Bald. in consil. 392. Anno 1371. vers. circa primum dico. col. 2. lib. 1. & in consil. 295. Petrus Lombardi. col. 1. lib. 3. Anchæ. in consil. 170. nu. 5. Aretinus in consil. 73. in ff. Guido Papæ in consil. 23. nu. 13. Ruinus in consil. 168. num. 7. & in consil. 174. num. 5. libro primo, & in consil. quadragesimo septimo, numero 10. 13. libro secundo, Craueta in consil. 123. num. 1. & in consil. 168. numero 5. libro primo; Surdus in consil. 231. num. 15. in fine libro secundo. Et ego ipse in commentarijs de præsumptionibus lib. 6. præsumpto. 24. num. 4. & late in consil. 371. nume. 19. libro 4.

15 vbi in specie scripsi sanguine coniunctum tñ præsumi scire donationem factam à patruo sic responderunt Soginus iunior in dicto consilio 67. numero vndecimo, libro tertio, Rolandus in consilio 19. numero 39. & 40. libro primo, & Cephalus in consilio 33. nume. 19. lib. primo. Et rufus, hac scientia manifestissime probatur ex verbis claris protestationis factæ ab ipso Co-

mite Cæsare eo anno 1586. de qua dicemus in sequenti argumento.

Secundò, ratificatio, & acceptatio donationis facta à dicto Comite Cæsare clare probatur ex dicta protestatione ab eo facta dicto anno 1586. die 10. Novembris. dum protestatus est, ad eius notitiam peruenisse Comitem Octavianum patrem suū vèdidisse bona supra relata dicto Cantelmaio, adiecto pacto, quod ipse Comes Cæsar cōsentiret in forma valida &c. & quod ob id velit ipse Comes Octavianus, dictum Comitem Cæsarem consentire debere; ipse inquam Comes Cæsar prætestatus est, & declarauit, quod si aliquis super prædictis faciet, ita omnia faciet, non ex eius libera, & lupertane voluntate faciet, &c. His verbis constat Comitem Cæsar approbasse, & ratificasse dictam donationem, ex quo declarauit voluntatem suam, quod non vult consentire alienationi dictorum bonorum. Ea ergo sibi fore salua esse voluit, vt suo tempore, hoc est, vt mortuo dicto Comite Octavianu patre, in eis succederet iuxta formam donationis. Quod vero ipse Comes Cæsar sciuīt dicta bona vendita fuisse ex donatis, vel ex eo colligitur, quod in ratificatione dictæ venditionis deinde a se facta die 26. eiusdem mensis Octobris, renuntiavit non solum iuri hypothæca causa dotis maternæ, sed alijs iuribus sibi ex qualibet alia causa, & quomodo libet competentibus. Hæc sanè amplissima renuntiatio tñ ostendit Comitem Cæsarem sciuīsse agi de dictis bonis donationis, alioquin omnino superacanæ fuisse dicta renuntiatio, & confessus quia Comes Octavianus eius pater salua dote matris dicti Comitis Cæsaris, potuisset libere, & sine contensu ipsius filii alienare etiam in præjudicium legitima ipsi filio debita post mortem patris, iuxta doctrinam Bartoli in l. hereditatibus de bonis aucto. iud. possid. quam probarunt per multi quos confessi in Commentarijs de recuperanda possessione remedio. 9. nume. 180. Et ipsimet Cantelmaij rei conuenti admittunt Comitem Cæsarem sciuīsse, quod in ea ratificatione a se facienda agebatur de dictis bonis donatis, dum allegant prosuī defensione significationem prædictam, que alioquin nihil eis penitus prædestet, si admitterent, vt dicemus infra, ipsum Comitem Cæsarem ignorasse ius sibi in dictis bonis competens.

Quarta est conclusio, Donationem a præfato Comite Hieronymo factum dicto Comiti Octavianu & eius filijs & descendenteribus non fuisse resolutam in detrimentum dicti Comitis Cæsaris eius filii ob inobliguantiam dicti Comitis Octaviani, qui dicitur, non impieuisse ex sui parte quod ipsi donatori in dictæ donationis instrumento promiserat. Conclusio hæc vel ex eo vera demonstratur, quod & si Comes Octavianus donatarius promisit dicto Comiti Hieronymo donatori numerare aureos sex centum selen tantum pro solutione æris alieni, & aureos ducentum quotannis pro eius vieti & vestiti, & afferatur ipsum Comitem Octavianum, prædicta non præstissime, attamen hæc nil obstant, nec nocent dicto Comiti Cæsari.

Primò, quia licet ipse Comes Octavianus fuerit debitor dicti Comitis Hieronymi nihilominus nulla culpa adscribi potest ipsi Comiti Octavianu, quod sol 17 uerit, si quidem debitor tñ non interpellatus vt soluat, si non soluit, nullam commitit moram, & consequenter nec culpat. Ita de promisso, tñ qui pure aliquid dare & soluere promisit scribunt glo. & Bartolus in l. ita stipulatus ff. de verborum obligatio. & ibidem Alexand. numero 21. & numero 27. & respondit Parisius in consilio quinto, numero 49. libro quarto. Ita dicimus, quod quando lex iubet aliquid dari vel fieri, nullo tamen præstituto certo tempore ad dandum, vel faciendum, & si non fiat pñnam indicit, ob negligentiam, licet debitor statim quo potuit date, vel facie

facere, sic obseruare tenebatur, attamen, vt dici pos sit, communis esse pñnam, interpellatio tñ ad dandum vel faciendum requiritur, vt tradunt Bartolus in leg. si duo. §. ait Prator de constit. pecu. Baldus in l. & si post tres in prima lectura. num. 8. vers. & ultimò, & in 2. lectura. num. 26. ff. si quis cautio. Cardinalis Zabarella in consil. 55. Dum Reuerendus. col. 1. vers. primum scilicet, Aretinus in consil. 72. col. vlt. Felinus in cap. 1. num. 12. ver. secundò intelligent de constit. & in cap. 2. num. 4. & 5. de magistris, Ruinus in consil. 100. nu. 4. lib. 5. Socinus Sen. in consil. 133. col. 1. lib. 1. Decius in 1. quod te 3. lectura numer. 45. ff. si certum peta. Alciatus in resp. 593. numero 2. secundum impressionem antiquam Lugdunensem, Craue. in consil. 64. num. 1. Et ego ipse in lib. 2. de arbitriis iudicium, casu 498. nu. 46. vbi alios nonnullos retuli.

Secundò, suffragatur, quod dictus Comes Hyeronimus donator donationem hanc fecit dicto Comiti Octavianu, eiusque filijs, & descendenteribus adiectio one re numerandi dictos aureos sex centum selen tantum, & ducentum aureos quotannis. Quod quidem onus 20 tñ fuit per modum modi, non autem conditionis, ex quo obseruari implique debuit post factam ipsam donationem iuxta doctrinam Bart. in leg. quibus diebus §. Termilius nu. 5. ff. de conditio. & demonstr. quem secuti sunt Alex. in consil. 102. col. 2. vers. & ideo dicit li. 1. Ruinus in consil. 26. numer. 8. libro 2. & Craueta in consil. 59. num. 1. in fine, qui quidem dixerunt, quod 21 est modus tñ non autem conditio, quando actui, vel cōtractui præfecto adiectum fuit onus. Atqui demum 22 is, qui adiectum modum implere tñ debet, priuatur cōmodo, cui modus fuit adiectus, quando fuit interpellatus, vel saltē monitus. Ergo cum Comes Octavianus eiusque filius Comes Cæsar non fuerint interpellati, vt soluerent promissam pecuniam, dici nulla ratione potest, incidisse in moram, & consequenter donationē ob inobliguantiam pectorum resolutam non fuisse. Ilia minor argumenti propositio probatur auctoritate Ruini in consil. 100. num. 4. versic. Cum ergo libr. 5. Alciatus in resp. 210. nu. 6. secundum impressionem antiquam Lugdunensem, qui eiusdem opinione refert Baldus, & Aretinus. Idem respon. Craueta in cōsil. 56. nu. 7. & in consil. 317. num. 17.

Tertiò accedit, quod vbi agitur de inducenda pñna priuationis iurius quæstio omnino requiritur interpellatio 23 tñ, vt scribunt Angelus in §. si quis pro redēptione in auth. de Eccles. tit. Aretinus in l. si ex legati causa in fine ff. de verbo. obligat. & ibidem Iason colum. 4. l. tit. 2. Dec. in consil. 2. col. 2. vers. sed his non obstantibus, & Antonius Gabriel in lib. 3. conclusionum, in tit. de solutionibus in conclusione 9. nu. 14. & accedit Craueta in consil. 6. numer. 108. qui eiusdem sententia recenset Aretinus in consil. 149. colu. 4. Et ego ipse in consil. 262. numer. 4. libr. 3. Cum ergo nostro in casu ageretur de priuatione bonorum dicta Comiti Octavianu iam donatorum, & in quorum possessione reperebatur, & non constet eum fuisse interpellatum tñ dicto Hieronymo donatore ad numerandum promissam pecuniam, sequitur dicendum, resolutam dici non prædictam donationem. Nec repugnat si dicatur non requiri interpellationē quando debitor pro 24 misit cum iuramento soluere, cum tñ iuramentum ipsum vim interpellationis habeat, sicuti scribunt multi quos recenset Seraphinus in Tract. de priuilegijs iuramenti priuilegio 47. num. 1. Nam respondetur, quod quando agitur, vt debitor non soluens, teneatur ad interest, non requiritur alia interpellatio; cum iuramentum sit loco interpellationis. Ita procedit communis opinio relata à Seraphino, secus verò quod ad effectū, vt debitor incidat in pñnam contractus. Nam tunc requiritur interpellatio, & non sufficit tñ iuramentum si

cuti declarant Antonius Baueria in Tract. de mora. verf. decimò principaliter, Gozadinus in consil. 27. nu. 10. & Rota Roma. in decil. 236. in fine in 2. parte in

26 nouissimis Rutilus responderetur, tunc demum tñ iuramentum operari interpellationem, & constituere debitorem in mora, quando scit ipsum creditorem indigere illa sibi debita pecunia. Ita declarant 10. Andreas in cap. breui col. 1. vers. nota diligenter de iure iura, & Imola ibidem vers. nota diligenter, Iason in leg. quod te num. 22. ff. si certum peta, & ibidem Dec. in prima lectura num. 11. & in 2. lectura num. 43. & Ludoicus Gomez in §. item si quis postulante num. 10. instit. de actio. Quod autem Comes Octavianus sciuit dictum Comitem indiguisse dicta pecunia eo præstituto solutionis tempore non constat. Et verisimile est, non habuisse opus, quia alioqui interpellasset, vt sibi solueret.

Quartò, admisso citra veri præjudicium, quod nulla hoc nostrum in casu necessaria fuerit interpellatio, vt Co mes Octavianus constitueretur in mora, adhuc tamen 27 dicendum est, eum moram feommisssisse, si quidem debitor in mora soluendi esse dici non potest quando creditor non probat se illa die destinata solutionis fuisse in loco ubi solui sibi debuit, vt solutionem reciparet, sicuti docuit Bartolus in l. item illa num. 10. versi. quæ ro, pone. ff. de constit. pecun. & in l. continuus. §. cum ita, versi. item adverte. ff. de verbo. oblig. quem secuti sunt Alex. in consil. 92. num. 10. lib. 1. Corneus in consil. 79. in fine lib. 3. Parisius in consil. 5. num. 46. lib. 4. Tiraquel de retractu Confang. §. 15. gloss. 2. num. 10. Natta in consil. 45. 1. num. 34. lib. 2. Rolandus in consil. 57. num. 36. & in consil. 87. nu. 20. lib. 1. Nec repugnat si dicatur, Bartolus in l. si reus in fine ff. de procurato, scripsisse, quod quando quis vult soluere, vt pñnam 28 tñ euiret, si non reperit eum cui soluere possit, debet auctoritate iudicis facere consignari, & coram iudice offerre, & ad hoc, vt sciat vtrum ille reperitur, si forte esset forensis, fiat præconium. Hæc Bartolus: quem secuti sunt multi confessi Tiraquel, de retractu consang. §. 9. glo. 3. nu. 4. & 5.

Nam refpondetur, conciliando Bartolus qui inconstans accusari ab aliquibus ex nostris solet. Distinguio una cum Aretino in consil. 161. incipit. Verum est. num. 1. & 2. duos casus. Primum est, quando ego volo constituere aduersarium meum in mora, vel saltē ex facto suo consequi aliquid ius nouum in præjudicium ipsius aduersarii, quod prius nō habebam. Hoc casu si aduersarius ille meus est absens, vel alter 29 impeditus, debeo ego offerre, disponere, & consignare. Ita Bartolus in l. si reus, loqui dixit Aret. in dicto consil. 161. num. 1. col. 2. vers. aliquando aliquid vult. Hic casus nostro non conuenit, sicuti ex subsequenti intelligemus. Secundus est casus, quando ego volo me excusare a mora, ne incidam in pñnam, atque ita ego de conservando iure meo in præstino statu. Hoc casu si sum ab aduersario meo impeditus, vel propter eius absentiam, vel alter. Hoc tñ casu non tenor ipsum meum aduersarium perquirere, nec offere, nec consignare. Ita Bartolus in dicta l. item illa intelligit Aretinus in dicto consil. 161. col. 2. vers. sed solum quæritur Aretinus secuti sunt Ruinus in consil. 151. num. 7. lib. 1. & apertius Gozad. in consil. 66. numero 9. & idem sensit Fulgoius in dicta l. item illa. Secundus casus hic nostro conuenit. Non enim Comes Octavianus debitor d. summa agebatur de acquirendo sibi aliquo novo iure, sed de evitanda mora, ne incideret in pñnam resolutionis donationis, eiusque comodum amitteret.

Quintò, admisso (citra veri præjudicium,) quod Comes moram commiserit, attamen nulli caducitatia a do natione ei facta locus esse potuit. Quod quidem opus erat,